

ворожому руслі. Це такий же маніпулятивний вплив на емоції, поведінку та об'єктивні міркування особи з метою досягнення військових не безпекових цілей на території ворога. З такими намірами застосовуються всі наявні практики дезінформування: напівправа, обман, брехня та ін.

Будь-яка маніпуляція має цілковиту негативну когнітивну сутність, її не можна вважати переконувальною у публічному спілкуванні, бо вона спрямована на злочинний акт – обманювати слухача або читача. Дослідниця О. Діомідова вводить поняття «ораторська маска» за визначенням В. Виноградова і М. Бахтіна. Щоправда, у О. Діомідової це вже не «маска», а «функціональна роль» перетворення такого засобу у позитивно конотативний прийом.

Європарламент закликав створити ефективну стратегію протидії маніпулятивній практиці. Які б не були технологічні прийоми маніпулювання свідомістю громадян – наша держава покликана розпізнавати і давати оперативну відповідь та застосовувати адекватні способи запобігання інформаційним психологічним діям, постправдивим технологіям і «маскам». Для цього має відбуватися привернення уваги журналістської спільноти до запобігання маніпулятивній практиці подання інформації в медіа; потрібно підвищити медійну грамотність населення; треба встановити відповідальність журналістів (відповідно до Кодексу журналістської етики) за емоційно-суб'єктивістське подання фактів, спекулятивне застосування постправди. Актуалізуються також правові механізми впливу на законодавчому рівні: йдеться про потребу прийняття «Закону про дезінформацію», Закону «Про медіа», вже підготовлених у Верховній Раді, однак, до цього часу ще не розглянутих.

Список використаних джерел

1. Діомідова О.Ю. Еволюція мовного дискурсу в судових промовах видатних юристів XIX–XX ст.: монографія. Харків, 2015. 199 с.
2. Смоляр Л. Постправа: нічого нового, слова [medialab. online news postruth.режим доступу 11.12.2020].
3. Tokarska A. Wojna hybrydowa: wolność słowa czy wolność manipulacji: monografia. Lwów, 2019. 104 s.

Третьякова Тетяна Миколаївна,
доцент кафедри психології Національного
університету «Одеська юридична академія»,
кандидат політичних наук, доцент

ВІРА ЯК РЕСУРСНИЙ ЕЛЕМЕНТ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ СЛУЖБІ МВС УКРАЇНИ

Сучасний період розвитку українського суспільства характеризується інтенсивними та системними трансформаціями у всіх сферах суспільного життя, у тому числі в професійній сфері правоохоронних структур. Нині, в умовах підвищеної небезпеки, робота практичних психологів органів внутрішніх справ стає все більш

актуальною, оскільки стрімкі зміни можуть породжувати у людини відчуття невпевненості в майбутньому, у власних можливостях, невизначеність свого існування, розгубленість і безпорадність, що не може не відобразитися на виконанні службових обов'язків. Тому особливо актуальними постають питання пошуку ресурсів, що допомагають людині адаптуватися до нових умов, бути компетентним в професійних службових обов'язках та ефективно функціонувати в сучасному світі.

Дослідження зазначеної проблеми має не лише теоретичне, але і практичне значення, оскільки в системі внутрішніх справ з'являються нові виклики в їх професійній діяльності, такі як: створення та методичне забезпечення працівників психологічної служби Національної гвардії, відбір кандидатів у нову поліцію, реабілітація учасників бойових дій, визначення надійності персоналу, психологічна експертиза тощо. Таким чином, перед психологічною службою МВС України постійно постають нові завдання щодо роботи з персоналом: організації сталого професійного та особистісного розвитку, що неможливо без звернення до ресурсного елементу особистості.

Поняття ресурсу має досить широке значення та є полідисциплінарним. На думку В.П. Зінченка «ресурсний підхід дає можливість в термінах однієї мови описати як вимоги, що накладаються зовнішнім середовищем на систему, так і внутрішніми можливостями системи задовольняти даним вимогам [1, с. 113].

В психологічній науці до ресурсів найчастіше відносять фізіологічні та типологічні особливості особистості, когнітивні процеси і особистісні якості, соціальну підтримку, фінансове благополуччя, набуті знання, навички та досвід, а також навички оперування ресурсами в скрутних життєвих ситуаціях теж можуть розглядатися в якості самостійного ресурсу. І.В. Бринза під ресурсами визначає «внутрішні і зовнішні змінні, що сприяють психологічній стійкості особистості в стресогенних ситуаціях, це емоційні, мотиваційно-вольові, когнітивні і поведінкові можливості, які людина актуалізує для адаптації до екстремальних або стресових ситуацій і життєвих подій» [2, с. 69].

Метою даного дослідження є акцент на вивченні такого внутрішньо-особистісного ресурсу як віра.

Віра, внутрішній, духовний світ людини та всі психічні почуття, стани і процеси, що з ними пов'язані, не важливо це буде релігійність чи навпаки – протилежна їй не релігійність – є системоутворюючими категоріями такого культурологічного поняття як образ світу, що на нашу думку, є фундаментальною основою особистісного світосприйняття, що надалі формує певні мотиви та поведінкові моделі.

Залежно від наукового підходу дослідників, віра визначається як «особливий психічний стан, який виникає у досить невизначеній ситуації, при умові дефіциту точної інформації про досяжність поставленої мети, але коли існує можливість для успішної дії чи успішного результату» [3, с. 245], як «почуття, що забарвлює образи

фантазії і створює ілюзію реальності і їх пізнання» [4, с. 109], як «здатність людини, що пов'язана з її ставленням до оточуючих людей і природи» [5, с.153], як «екзистенційний ресурс особи, що мобілізує та спрямовує її дії на подолання кризових періодів життя» [6, с. 16].

Отже, із вищезазначеного бачимо, що дослідники вказують на те, що віра це впевненість в собі, віра в себе, у власні сили і можливості впоратись з проблемами, здатність змінити своє ставлення до проблеми, спрямувати сили на саморозвиток, самоактуалізацію. Віра в широкому розумінні не є обов'язково релігійна, і її не можна ототожнювати з релігійністю. В науці більш схильні вважати, що віра це динамічна система образів, цінностей і зобов'язань, якими керується людина в житті, спосіб людини зануритися в життя і осмислити його.

Проте, неможливо заперечувати, що більшість людей під час кризових безвихідних ситуацій (як на той момент здається), звертаються до духовної сфери і релігії. Доказом такої спрямованості переживань можуть слугувати результати соціологічного опитування, яке було проведено в США після подій 11 вересня 2001 року: 90 % людей в той час звернулися до релігії за втіхою та психологічною підтримкою [7, с. 1507–1512].

Потреба у зверненні до духовної сфери зазвичай знаходиться у сплячому режимі і, тим чи іншим чином, актуалізується та вносить свій вклад в процесі переживання критичних ситуацій.

Як розумно ставитися до них в практичній діяльності представникам фасилітуючих професій, практичним психологам та, власне, суб'єктам ситуацій добре досліджено в Західній науці [8, с. 6]. Психологія духовності та релігії, досягла там більших успіхів свого розвитку, оскільки не мала таких авторитарних заборон релігійності та соціальних установок на обов'язковість атеїзму, як це випало на долю нашої країни. Там наукові дослідження цієї сфери вже мають інституалізований характер та інтегровані в наукову психологію

Головне місце дослідження цієї проблеми займає екзистенційно-гуманістичний напрям в психології, в межах якого акцент робиться на вірі як на внутрішньому ресурсі особи, що мобілізує та спрямовує її дії на подолання кризових періодів життя. Розглядаючи екзистенційний аспект духовності, її зв'язок з саморегуляцією і цінностями особистості, вчений Леонтьев Д.А. визначає духовність як «вищий рівень людської саморегуляції, притаманний зрілій особистості» [6, с. 20].

Стреси, проблемні та екстремальні ситуації, різноманітні кризові стани, які притаманні професійній сфері правоохоронних структур, активізують внутрішню психологічну потребу людини у наявності певної сили, за допомогою якої можливо справитися з існуючими невизначеними ситуаціями. Тому для психологічної служби ВМС України вкрай необхідним є звернення уваги і дослідження особистісних якостей службовців та вдосконалення діагностики їх внутрішнього потенціалу, який безумовно є важливим ресурсним елементом в професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Зинченко В. П. (2008). Общество на пути к «человеку психологическому». Вопросы психологии. № 5. С. 113–122.
2. Бринза И. В. (2015). Готовность к изменениям как психологический ресурс личности в достижении благополучия. Science and Education a New Dimension pedagogy and psychology. III (31). Issue: 61. С. 69–74.
3. Грановская Р.М. Психология веры / Р.М. Грановская // – СПб. : Питер, 2010. – 480 с.
4. Платонов К. К. О системе психологии. М., – 1972. С. 109.
5. Букин, В.Р. Ерунов, Б.А. На грани веры и неверия. Издательство: Л.: Лениздат. 1974. – 164 с.
6. Леонтьев Д.А. Духовность, саморегуляция и ценности/ Леонтьев Д.А.: Гуманитарные проблемы современной психологии//. Известия Таганрогского гос. Радиотехн. Ун-та, 2005 – № 7. – С. 16–21.
7. Paloutzian R.F., Park C.L. Recent Progress and Core Issues in the Science of the Psychology of Religion and Spirituality. In: Handbook of the psychology of religion and spirituality: 2nd ed. / ed. by R.F. Paloutzian, C.L. Park. NY: Springer, 2013. P. 3–21.
8. Schuster M.A., Stein B.D., Jaycox L.H., Collins R.L., Marshall G.N., Elliott M.N., et al. A national survey of stress reactions after the September 11, 2001, terrorist attacks. New England Journal of Medicine. 2001. Vol. 345. № 20. P. 1507–1512. doi: 10.1056/NEJM.200111153452024.

Тропін Захар Володимирович,

доцент кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка, кандидат юридичних наук,
доцент

ПРИНЦИП ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЯК ОСНОВА МИРНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

Загострення міждержавних відносин в останні часи викликало підвищену цікавість до питань мирного вирішення міжнародних спорів. В практичній площині все частіше лунають запитання щодо окремих аспектів мирного вирішення міжнародних спорів, а також стосовно життєздатності цього механізму в сучасних умовах взагалі.

Розгляд теоретичних питань мирного вирішення міжнародних спорів не можливий без дослідження основи, яка визначає діяльність мирних засобів вирішення міжнародних спорів в сучасному міжнародному праві – принципу мирного вирішення міжнародних спорів, його місця у вирішенні міжнародних спорів та впливу сучасного міжнародного права на його зміст.